

**FINANSU, FISKĀLO UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS LIETU DIREKTORĀTS
STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU UN MULTINACIONĀLO UZŅĒMUMU KOMITEJA**

Darba grupa jautājumā par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos (CIME)

**OECD KONVENCIJA PAR ĀRVALSTU AMATPERSONU
KUKUĻOŠANAS APKAROŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA
DARĪJUMOS**

un saistītie dokumenti

SATURA RĀDĪTĀJS

KONVENCIJA PAR ĀRVALSTU AMATPERSONU KUKUĻOŠANAS APKAROŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS.....	3
KOMENTĀRI PAR KONVENCIJU PAR ĀRVALSTU AMATPERSONU KUKUĻOŠANAS APKAROŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS	12
PĀRSKATĪTĀ PADOMES REKOMENDĀCIJA PAR CĪŅU PRET KUKUĻOŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS	19
PADOMES REKOMENDĀCIJAS PAR NODOKĻU ATSKAITĪJUMIEM NO ĀRVALSTU AMATPERSONĀM MAKSĀTAJIEM KUKĻIEM.....	28

KONVENCIJA PAR ĀRVALSTU AMATPERSONU KUKUĻOŠANAS APKAROŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS

Pieņemta 1997. gada 21. novembra Konferencē

Preambula

Puses,

Nemot vērā, ka kukuļošana ir plaši izplatīta parādība starptautiskajos biznesa darījumos, ieskaitot tirdzniecību un investīcijas, kas rada nopietnas morālas dabas un politiskas bažas, apdraud labu valsts pārvaldību un tautsaimniecības attīstību, un izkropļo starptautiskās konkurences nosacījumus;

Nemot vērā, ka visām valstīm ir kopīgs pienākums apkarot kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos;

Pamatojoties uz pārstrādāto Rekomendāciju “Par kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos”, ko 1997. gada 23. maijā pieņēmusi Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Padome, kas, *inter alia*, aicina veikt iedarbīgus pasākumus, lai mazinātu, novērstu un apkarotu ārvalstu amatpersonu kukuļošanu saistībā ar starptautiskajiem biznesa darījumiem, jo īpaši mudinot efektīgi un saskaņoti, un atbilstoši Rekomendācijā izklāstītajiem apstiprinātajiem vienotajiem elementiem, kā arī saskaņā ar katras valsts jurisdikcijas un citiem tiesiskajiem pamatprincipiem, paredzēt kriminālu atbildību par šāda vieda kukuļošanu;

Apsveicot citus nesenos sasniegumus, kas veicina tālāku izpratni starptautiskajā līmenī un sadarbību cīņā pret ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, ieskaitot Apvienot Nāciju Organizācijas, Pasaules Bankas, Starptautiskā Valūtas Fonda, Pasaules Tirdzniecības Organizācijas, Amerikas štatu organizācijas, Eiropas Padomes un Eiropas Savienības īstenoto rīcību;

Apsveicot uzņēmumu, uzņēmēju organizāciju un arodbiedrību, kā arī citu nevalstisko organizāciju centienus apkarot kukuļošanu;

Atzīstot valstu valdību lomu tajā, lai novērstu kukuļu pieprasīšanu no indivīdiem un uzņēmumiem starptautiskajos biznesa darījumos;

Atzīstot, ka, lai panāktu progresu šajā jomā, ir nepieciešami attiecīgi pasākumi ne tikai valstu līmenī, bet nepieciešama arī daudzpusējā sadarbība, uzraudzība un pārbaudes;

Atzīstot, ka Konvencijas būtiskais mērķis un nolūks ir panākt pušu veicamo pasākumu funkcionālo līdzvērtību, kam nepieciešama Konvencijas ratificēšana bez izņēmumiem un atkāpēm, kas ietekmē šo līdzvērtīgumu;

ir vienojušās par sekojošo:

1. pants

Ārvalstu amatpersonu kukuļošana kā pārkāpums

1. Ikviens Puse veic tādus pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai noteiktu, ka saskaņā ar tās likumdošanu ikvienas personas veikta apzināta nepiemērotu finansu vai cita veida labumu piedāvāšana, apsolīšana vai došana ārvalsts amatpersonai vai trešajai Pusei, nododot to tieši šai ārvalsts amatpersonai vai caur starpniekiem, lai amatpersona rīkotos vai atturētos no zināmas rīcības, kas saistīta ar amatpersonas amata pienākumu izpildi, nolūkā iegūt vai saglabāt darījumu vai cita veida neatbilstošas priekšrocības starptautiskas komercdarbības veikšanā, ir uzskatāma par krimināli sodāmu pārkāpumu.
2. Ikviens Puse veic jebkurus pasākumus, kas nepieciešami, lai noteiktu, ka līdzdalība ārvalstu amatpersonas kukuļošanā, ieskaitot pamudinājumu, palīdzību un atbalstīšanu, vai kukuļošanas pilnvarošana ir krimināli sodāms pārkāpums. Ārvalstu amatpersonas kukuļošanas mēģinājums un sazvērestība šādas darbības veikšanai uzskatāma par krimināli sodāmu pārkāpumu tādā pat mērā, kā mēģinājums vai sazvērestība piekukuļot pašas valsts amatpersonu.
3. Pārkāpumi, kas noteikti šī panta 1. un 2. punktā, turpmāk tekstā saukti kā “ārvalstu amatpersonas kukuļošana”.
4. Šajā Konvencijā:
 - a) “ārvalstu amatpersona” nozīmē jebkuru personu, kura ieņem ārvalsts likumdevēja, administratīvu vai tiesu varas amatu, neatkarīgi no tā, vai šī persona amatā ir iecelta vai ievēlēta; jebkuru personu, kura pilda publiskās funkcijas šīs ārvalsts interesēs, ieskaitot publisko aģentūru vai valsts vai pašvaldību uzņēmumu; un jebkuru publiskas starptautiskas organizācijas amatpersonu vai aģentu;
 - b) “ārvalsts/cita valsts” ietver visus valsts pārvaldes līmeņus un iedalījuma vienības, sākot no centrālā līdz vietējam;
 - c) “rīcība vai atturēšanās no rīcības saistībā ar savu amata pienākumu izpildi” ietver amatpersonas amata stāvokļa jebkādu izmantošanu, neatkarīgi no tā, vai tas ietilpst šīs personas oficiālajā pilnvarojumā vai nē.

2. pants

Juridisko personu atbildība

Ikviens Puse veic tādus pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai noteiktu juridisko personu atbildību par ārvalsts amatpersonas kukuļošanu saskaņā ar savas valsts tiesiskajiem principiem.

3. pants

Sankcijas

1. Par ārvalstu amatpersonas kukuļošana ir piemērojami kriminālsodi, kas ir iedarbīgi, proporcionāli un pietiekami bargi, lai personas atturētos no nelikumīgas rīcības. Soda mēriem ir jābūt pielīdzinātiem tiem sodiem, kas paredzēti par pašas valsts amatpersonu kukuļošanu, un attiecībā uz privātpersonām tiem jāietver arī brīvības atņemšana, kāda ir pietiekama, lai nodrošinātu iedarbīgu savstarpējo tiesisko palīdzību un izdošanu.
2. Gadījumā, ja saskaņā ar attiecīgās valsts likumdošanu nav paredzēta juridisko personu kriminālā atbildība, tad šī valsts nodrošina iedarbīgu, proporcionālu un pietiekami bargu civilo un administratīvo sankciju piemērošanu juridiskajām personām, ieskaitot monetārās sankcijas, par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.
3. Ikviena Puse veic pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai likumdošanā paredzētu, ka kukulis un ienākumi no ārvalstu amatpersonu kukuļošanas vai īpašums, kura vērtība atbilst šādi iegūtiem ienākumiem, ir izņemami un konfiscējami vai ka tiek piemērotas monetārās sankcijas ar tam pielīdzināmu iedarbību.
4. Ikviena Puse meklē iespējas noteikt papildus civilās vai administratīvās sankcijas personām, kam piemērojami sodi par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.

4. pants

Jurisdikcija

1. Ikviena Puse veic pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai noteiktu savu jurisdikciju attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, ja pārkāpums pilnībā vai daļēji ir pastrādāts tās teritorijā.
2. Ikviena Puse, kam ir piekritība sodīt savas valsts pilsoņus par ārvalstīs pastrādātiem pārkāpumiem, veic pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai noteiktu savu jurisdikciju soda piespriešanai par ārvalstu amatpersonas kukuļošanu saskaņā ar tādiem pašiem principiem.
3. Gadījumos, kad aizdomas par šajā Konvencijā aprakstītu pārkāpumu skar vairāk nekā vienas valsts jurisdikciju, tad iesaistītās Puses pēc pieprasījuma, ko izteikusi viena no pusēm, konsultējas par to, lai noteiktu visatbilstošāko jurisdikciju apsūdzības celšanai.
4. Ikviena Puse pārskata patreizējo tiesisko pamatu, lai noteiktu, vai tās jurisdikcija ir iedarbīga cīņā pret ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, un, ja tas tā nav, veic atbilstošus korektīvos pasākumus.

5. pants

Piemērošana

Ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumu izmeklēšana un apsūdzība veicama saskaņā ar katras valsts atbilstošo likumdošanu un principiem. To nedrīkst ietekmēt apsvērumi, kas saistīti ar valsts ekonomiskajām interesēm, iespējamo ietekmi uz attiecībām ar citu valsti vai iesaistīto fizisko vai juridisko personu identitāti.

6. pants

Noilgums

Jebkādas tiesiskās normas par noilgumu, kas attiecināmas uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanas pārkāpumu, ir nosakāmas, paredzot pienācīgu laiku šī pārkāpuma izmeklēšanai un apsūdzībai.

7. pants

Nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšana

Ikvienu Puse, kas atzīst savas valsts amatpersonu kukuļošanu par pārkāpumu šīs valsts nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšanas likumdošanas izpratnē, ar tādiem pašiem nosacījumiem to piemēro attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, neatkarīgi no tā, kurā vietā kukuļošana ir notikusi.

8. pants

Grāmatvedības uzskaitē

1. Lai iedarbīgi cīnītos ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, ikvienu Puse veic pasākumus, kas varētu būt nepieciešami, lai attiecīgās valsts likumu un normatīvu ietvaros, kas attiecas uz grāmatvedības uzskaiti un dokumentāciju, finanšu pārskatu pieejamību un grāmatvedības un revīzijas standartiem, aizliegtu grāmatvedībā neuzrādītu kontu atvēršanu, grāmatvedības uzskaitē neregistrētu vai neatbilstoši identificētu darījumu veikšanu, neesošu izdevumu ieegrāmatošanu, saistību ieegrāmatošanu, nepareizi identificējot to objektu, kā arī viltotu dokumentu izmantošanu nolūkā piekukuļot ārvalstu amatpersonas vai slēpt šādas kukuļošanas faktu tiem uzņēmumiem, uz kuriem šī likumdošana attiecas.
2. Ikvienu Puse paredz iedarbīgus, proporcionālus un pietiekami bargus civilos, administratīvos vai kriminālsodus par šādiem pārkāpumiem un viltojumiem uzņēmumu grāmatvedības uzskaites dokumentos un finanšu pārskatos.

9. pants

Savstarpējā tiesiskā palīdzība

1. Ikviena Puse, tiktāl, ciktāl to pilnā mērā atļauj šīs valsts likumdošana un atbilstošie starpvalstu nolīgumi un vienošanās, nodrošina tūlītēju un iedarbīgu tiesisko palīdzību citai Pusei kriminālizmeklēšanas un kriminālās vajāšanas nolūkos, ko tā uzsākusi par pārkāpumiem, kas izdarīti šīs Konvencijas darbības jomā, un ne kriminālas dabas procesuālu darbību veikšanas nolūkos, ko Puse uzsākusi pret juridisku personu šīs Konvencijas darbības ietvaros. Puse, kas saņēmusi palīdzības pieprasījumu, bez kavēšanās palīdzību pieprasījušai Pusei dara zināmu jebkādu papildus informāciju vai iesniedz dokumentus, kas nepieciešami, lai izpildītu palīdzības pieprasījumu un informē to par situāciju saistībā ar pieprasīto palīdzību vai tās izpildes rezultātu, ja pirmā Puse to pieprasa.
2. Ja Puse paredz savstarpējas tiesiskās palīdzības sniegšanu tikai dubultās kriminālatbildības gadījumos, tad uzskatāms, ka šāda dubultā kriminālatbildība pastāv, ja pārkāpums, kura sakarā tiek prasīta palīdzība, ietilpst šīs Konvencijas darbības jomā.
3. Neviena Puse nedrīkst atteikties sniegt savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, kas ietilpst Konvencijas darbības jomā, pamatojot to ar banku noslēpuma principu.

10. pants

Izdošana

1. Ārvalstu amatpersonas kukuļošana uzskatāma par iekļaujamu to pārkāpumu kategorijā, par kuriem paredzama personu izdošana saskaņā ar Konvencijai pievienojušos valstu likumdošanu un to savstarpējiem līgumiem un kārtību kādā veicama personu izdošana.
2. Ja Puse, kura paredz personu izdošanu tikai tad, ja ir noslēgts starpvalstu līgums par personu izdošanu, saņem izdošanas pieprasījumu no citas Konvencijai pievienojušās Puses, ar kuru tai nav noslēgts šāds līgums par personu izdošanu, tad tā var uzskatīt šo Konvenciju par tiesisko pamatu personas izdošanai par ārvalstu amatpersonas kukuļošanu.
3. Ikviena Puse veic jebkākus pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu, ka tā var izdot savus pilsoņus vai ka tā var izvirzīt apsūdzību savas valsts pilsoņiem par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu. Puse, kas noraida pieprasījumu izdot personu par ārvalstu amatpersonas kukuļošanu tikai pamatojoties uz faktu, ka šī persona ir attiecīgās valsts pilsonis, iesniedz lietu kriminālās vajāšanas uzsākšanai kompetentajām iestādēm.
4. Personas izdošana par ārvalstu amatpersonas kukuļošanu notiek saskaņā ar katras Puses valsts likumdošanā noteiktajām normām un attiecīgajiem starpvalstu līgumiem un noteikto kārtību. Ja kāda no pusēm paredz personu izdošanu tikai tad, ja ir iestājusies dubultā kriminālatbildība, tad šie nosacījumi uzskatāmi par izpildītiem, ja personas izdošana tiek prasīta sakarā ar pārkāpumu šīs Konvencijas 1. panta izpratnē.

11. pants

Atbildīgās iestādes

5. panta 3. punkta izpratnē par konsultācijām un 9. panta izpratnē par savstarpējo tiesisko palīdzību, un 10. panta izpratnē par personu izdošanu, katra Puse paziņo ESAO Ģenerālsekretāram iestādi vai iestādes, kas ir atbildīgas par pieprasījumu sniegšanu un saņemšanu un kas attiecīgajai Pusei kalpos par saziņas kanālu šajos jautājumos, neietekmējot citas vienošanās starp pusēm.

12. pants

Novērošana un izpildes pārbaude

Puses sadarbojas, īstenojot sistemātisku pārbaudi programmu, lai sekotu šīs Konvencijas ieviešanai pilnā apmērā un to veicinātu. Ja pusēm vienbalsīgi balsojot nav nolemts citādi, tas veicams ESAO Darba grupas jautājumos par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos ietvaros un saskaņā ar tās nolikumu vai jebkura cita šīs Darba grupas funkciju pārņēma ietvaros un saskaņā ar tā nolikumu, un Puses sedz programmas izmaksas saskaņā ar šī veidojuma noteikumiem.

13. pants

Parakstīšana un pievienošanās

1. Šī Konvencija ir atvērta parakstīšanai ESAO dalībvalstīm un valstīm, kas nav ESAO dalībnieces, bet ir uzaicinātas kļūt par pilntiesīgām dalībniecēm tās Darba grupā jautājumos par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, līdz tās spēkā stāšanās brīdim.
2. Pēc stāšanās spēkā šai Konvencijai varēs pievienoties jebkura to neparakstījusi valsts, kas ir ESAO dalībniere vai ir kļuvusi par pilntiesīgu Darba grupas jautājumos par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos vai tās funkciju pārņēma dalībnieci. Katrā šādā valstī, kas nav parakstījusi Konvenciju, tā stāsies spēkā sešdesmitajā dienā pēc pievienošanās dokumenta iesniegšanas.

14. pants

Ratificēšana un Depozitārs

1. Valstīm, kas parakstījušas šo Konvenciju, tā ir jāpieņem, jāapstiprina vai jāratificē saskaņā ar šo valstu atbilstošo likumdošanu.
2. Pieņemšanas, apstiprināšanas, ratificēšanas vai pievienošanās dokumenti iesniedzami ESAO Ģenerālsekretāram, kurš ir šīs Konvencijas Depozitārs.

15. pants

Stāšanās spēkā

1. Šī Konvencija stājas spēkā sešdesmitajā dienā pēc tam, kad piecas no desmit valstīm ar lielāko eksporta īpatsvaru, kā tas norādīts pievienotajā tabulā DAFE/IME/BR(97)18, un kas pašas veido vismaz sešdesmit procentus no kopējā šo desmit valstu apvienotā eksporta apjoma, ir iesniegušas savus pieņemšanas, apstiprināšanas vai ratifikācijas dokumentus. Valstī, kas parakstījusi Konvenciju un iesniedz atbilstošo dokumentu pēc šādas stāšanās spēkā, Konvencija stājas likumīgā spēkā sešdesmitajā dienā pēc attiecīgā dokumenta iesniegšanas.
2. Ja pēc 1998. gada 31. decembra Konvencija nav stājusies spēkā šī panta 1. punktā noteiktā kārtībā, jebkura Konvenciju parakstījusi valsts, kas iesniegusi pieņemšanas, apstiprināšanas vai ratifikācijas dokumentu, var rakstiski paziņot Depozitāram par gatavību pieņemt šīs Konvencijas stāšanos spēkā saskaņā ar šī panta 2. punktu. Šādā valstī Konvencija stājas spēkā sešdesmitajā dienā pēc tam, kad šādas deklarācijas ir iesniegušas vismaz divas Konvenciju parakstījušas valstis. Katrā valstī, kas parakstījusi Konvenciju un iesniedz savu deklarāciju pēc Konvencijas stāšanās spēkā saskaņā ar šajā punktā aprakstīto kārtību, Konvencija stājas likumīgā spēkā sešdesmitajā dienā pēc deklarācijas iesniegšanas.

16. pants

Grozījumu izdarīšana

Ikviens Puse var ierosināt šīs Konvencijas grozījumus. Ierosinātais grozījums tiek iesniegts Depozitāram, kurš to dara zināmu pārējām pusēm vismaz sešdesmit dienas pirms pušu tikšanās, kurā tiek apspriesti ierosinātie grozījumi. Grozījumi, ko Puses pieņēmušas balsojot vienbalsīgi vai izmantojot citus paņēmienus, ko Puses var vienprātīgi noteikt, stājas spēkā sešdesmit dienas pēc tam, kad visas Puses ir iesniegušas ratifikācijas, pieņemšanas vai apstiprināšanas dokumentu, vai arī saskaņā ar kādiem citiem nosacījumiem, ko Puses var noteikt, pieņemot grozījumus.

17. pants

Izstāšanās

Puse var izstāties no šīs Konvencijas, iesniedzot rakstisku paziņojumu Depozitāram. Izstāšanās stājas spēkā vienu gadu pēc paziņojuma saņemšanas. Pēc izstāšanās sadarbība starp Konvencijas dalībvalstīm un pusi, kura ir izstājusies, turpinās attiecībā uz visiem palīdzības pieprasījumiem vai personu izdošanu, kas izdarīti pirms izstāšanās stājusies likumīgā spēkā un kas nav izpildīti.

PIELIKUMS

ESAO EKSPORTA STATISTIKA

ESAO EKSPORTS			
	1990.-1996.	1990.-1996.	1990.-1996.
	USD milj.	%	%
		no ESAO kopējā	no 10 lielākajām
ASV	287 118	15,9%	19,7%
Vācija	254 746	14,1%	17,5%
Japāna	212 665	11,8%	14,6%
Francija	138 471	7,7%	9,5%
Apvienotā Karaliste	121 258	6,7%	8,3%
Itālija	112 449	6,2%	7,7%
Kanāda	91 215	5,1%	6,3%
Koreja (1)	81 364	4,5%	5,6%
Nīderlande	81 264	4,5%	5,6%
Beļģija – Luksemburga	78 598	4,4%	5,4%
10 lielākās kopā	1 459 148	81,0%	100%
Spānija	42 469	2,4%	
Šveice	40 395	2,2%	
Zviedrija	36 710	2,0%	
Meksika (1)	34 233	1,9%	
Austrālija	27 194	1,5%	
Dānija	24 145	1,3%	
Austrija*	22 432	1,2%	
Norvēģija	21 666	1,2%	
Īrija	19 217	1,1%	
Somija	17 296	1,0%	
Polija (1)**	12 652	0,7%	
Portugāle	10 801	0,6%	
Turcija*	8 027	0,4%	
Ungārija**	6 795	0,4%	
Jaunzēlande	6 663	0,4%	
Čehijas Republika***	6 263	0,3%	
Grieķija*	4 606	0,3%	
Islande	949	0,1%	
ESAO kopā	1 801 661	100%	

Piezīmes: * 1990.-1995.; **1991.-1996.; ***1993.-1996.

Avots: ESAO, (1) SVF

Attiecībā uz Beļģiju – Luksemburgu: Tirdzniecības statistika par Beļģiju un Luksemburgu ir pieejama tikai par abām valstīm kopā. Konvencijas 15. panta 1. punkta izpratnē, ja kāda no šīm divām valstīm iesniedz savu dokumentu, kas apliecina pieņemšanu, apstiprināšanu vai ratificēšanu, vai ja abas gan Beļģija, gan Luksemburga iesniedz savus apstiprināšanas, pieņemšanas vai ratificēšanas dokumentus, tiek uzskatīts, ka viena no valstīm, kura ir iekļauta desmit lielāko eksportētāju sarakstā, ir iesniegusi savu apliecinošo dokumentu, un abu valstu kopējais eksporta apjoms tiks ieskaitīts 60% no kopējā eksporta apjoma, ko realizē šīs desmit valstis, kas saskaņā ar šo normu ir nepieciešami, lai Konvencija stātos likumīgā spēkā.

KOMENTĀRI PAR KONVENCIJU PAR ĀRVALSTU AMATPERSONU KUKUĻOŠANAS APKAROŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS

Pieņemti 1997. gada 21. novembra Konferencē

Vispārīgie komentāri:

1. Šī Konvencija attiecas uz sfēru, ko dažu valstu likumdošanā sauc par “aktīvo korupciju” vai “aktīvo kukuļošanu”, ar to domājot pārkāpumu, ko izdarījusi persona, kura apsola vai dod kukuli pretstatā “pasīvajai kukuļošanai”, kas ir pārkāpums, ko izdarījusi amatpersona, kura pieņem kukuli. Konvencijā netiek lietots jēdziens “aktīvā kukuļošana”, lai izvairītos no pārpratumiem, kas varētu rasties tekstu lasot tehniski nesagatavotam cilvēkam, domājot, ka kukuļotājs ir uzņēmies iniciatīvu un kukuļa pieņēmējs ir pasīvs upuris. Patiesībā daudzās situācijās kukuļa saņēmējs pats būs tas, kurš pamudina vai piespiež kukuļotāju un tādā gadījumā pats būs aktīvā puse.
2. Šī Konvencija cenšas nodrošināt to pasākumu funkcionālu līdzvērtību, ko veic Puses, lai sodītu par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, tajā pat laikā neprasot vienveidību vai izmaiņas attiecīgās Puses tiesiskajā sistēmā.

1. pants. Ārvalstu amatpersonu kukuļošana kā pārkāpums:

Par 1. punktu:

3. 1. pants nosaka standartus, kas jāievēro pusēm, bet neprasa tām lietot tieši šī panta terminus, definējot šo pārkāpumu savā likumdošanā. Katra Puse var izmantot dažādas pieejas, lai izpildītu savas saistības šajā sakarā, ar nosacījumu, ka personas sodīšanai par šāda veida pārkāpumu nav nepieciešami faktiskie pierādījumi, kas sniedzas tālāk nekā pierādījumi, kas būtu nepieciešami, ja pārkāpums tiktu definēts tā, kā šajā Konvencijas punktā. Piemēram, gan likums, kas aizliedz aģentu kukuļošanu vispārīgi, konkrēti nenorādot uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, gan likums, kas konkrēti attiecas uz šādu nodarījumu, abi atbilstu šim pantam. Līdzīgi arī likums, kas definē pārkāpumu kā maksājumus, “lai pamudinātu uz amatpersonas pienākumu pārkāpšanu” varētu atbilst Konvencijas prasībām, ar nosacījumu, ka tiek saprasts, ka ikvienai amatpersonai ir pienākums pieņemt lēmumu vai rīkoties objektīvi, un ja tā būtu “autonoma” definīcija, kas neprasa attiecīgās amatpersonas valsts likumu pierādīšanu.
4. Kukuļošana, lai iegūtu vai saglabātu darījumu vai kādas citas priekšrocības, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais uzņēmums ir bijis vislabākais kvalificētais pretendents vai nē, vai arī ja citādi šim uzņēmuma likumīgā kārtā būtu varēts piešķirt attiecīgo pasūtījumu, uzskatāma par pārkāpumu.
5. “Cita veida neatbilstošas priekšrocības” attiecas uz to, uz ko attiecīgajam uzņēmumam nepārprotami nav tiesību, piemēram, darbības atļauja rūpnīcai, kas neatbilst likumā noteiktajām prasībām.

6. Darbības, kas aprakstītas 1. punktā, uzskatāmas par pārkāpumu neatkarīgi no tā, vai piedāvājums vai solījums ir izteikts, vai finansu vai cita veida labumi tiek doti pašas personas vārdā vai kādas citas fiziskas vai juridiskas personas vārdā.
7. Tas uzskatāms par pārkāpumu arī neatkarīgi no, *inter alia*, priekšrocību vai labuma vērtības, to rezultāta, vietējām paražām, vietējo pašvaldību iecietības attiecībā uz šādiem maksājumiem vai apgalvojumiem par maksājuma nepieciešamību, lai iegūtu vai saglabātu darījumu vai cita veida neatbilstošas priekšrocības.
8. Tomēr tas nav uzskatāms par pārkāpumu, ja attiecīgās priekšrocības vai labumi ir atļauti vai noteikti konkrētās ārvalsts amatpersonas valsts likumos vai normatīvajos aktos, ieskaitot precedenta tiesības.
9. Nelieli “veicināšanas” maksājumi nav maksājumi, kas izdarīti, “lai iegūtu vai saglabātu darījumu vai cita veida neatbilstošas priekšrocības”, 1. punkta izpratnē un, attiecīgi, nav uzskatāmi par pārkāpumu. Šādi maksājumi, kas dažās valstīs tiek veikti, lai mudinātu valsts un pašvaldību amatpersonas pildīt savas funkcijas, tādas kā licenču vai atļauju izsniegšana, visumā ir nelikumīgi attiecīgajās ārvalstīs. Citas valstis var un tām vajadzētu vērsties pret šo negatīvo parādību, atbalstot programmas labas valsts pārvaldības veicināšanai. Tomēr, ja citas valstis tikai noteiks kriminālatbildību par šādām darbībām, tā nešķiet praktiska vai iedarbīga papildinošā rīcība.
10. Saskaņā ar dažu valstu tiesisko sistēmu labumi, kas solīti vai doti kādai personai, paredzot, ka viņš/viņa kļūs par ārvalsts amatpersonu, ietilpst 1. panta 1. vai 2. punktā aprakstīto pārkāpumu kategorijā. Saskaņā ar daudzu valstu tiesisko sistēmu tehniski tas tiek uzskatīts par nodalītu no pārkāpumiem, uz kuriem attiecas šī Konvencija. Tomēr pastāv kopīgas bažas un ir izteikta apņemšanās turpmākajā darbā vērsties pret šo parādību.

Par 2. punktu:

11. Pārkāpumi, kas atrunāti 2. punktā, tiek saprasti pēc to parastā satura dalībvalstu tiesību sistēmās. Attiecīgi, ja pilnvarojums, pamudinājums vai kāda cita no uzskaitītajām darbībām, kas nenoved pie tālākas rīcības, pati par sevi nav sodāma saskaņā ar Konvencijas dalībvalsts tiesisko sistēmu, tad netiktu prasīts, lai attiecīgā Puse to noteiktu par sodāmu saistībā ar ārvalsts amatpersonas kukuļošanu.

Par 4. punktu:

12. “Publiskās funkcijas” ietver jebkuras darbības sabiedrības interesēs, ko deleģējusi ārvalsts, tādas kā uzdevuma veikšana, ko tā deleģējusi saistībā ar valsts vai pašvaldību iepirkumu.
13. “Publiskā aģentūra” ir struktūra, kas izveidota saskaņā ar publiskajām tiesībām, lai veiktu konkrētus uzdevumus sabiedrības interesēs.
14. “Valsts vai pašvaldību uzņēmums” ir jebkurš uzņēmums, kuru valdība vai pašvaldības var tieši vai netieši ietekmēt, neatkarīgi no tā juridiskā statusa. Tas tiek uzskatīts par gadījumu, kad, *inter alia*, valdībai vai pašvaldībām pieder lielākā daļa uzņēmuma pamatkapitāla, tās kontrolē uzņēmuma balss tiesīgo akciju vairākumu vai var iecelt uzņēmuma administratīvā vai vadības orgāna, vai uzraudzības valdes locekļu vairākumu.

15. Uzskatāms, ka valsts vai pašvaldību uzņēmuma amatpersona pilda publiskas funkcijas, ja vien uzņēmums nedarbojas pēc parastiem komerciāliem principiem attiecīgajā tirgū, t.i., pēc principiem, kas ir ievērojami līdzvērtīgi tiem, saskaņā ar kādiem darbojas privātuzņēmumi, nesaņemot nekādas ārpuskārtas subsīdijas vai citas privilēģijas.
16. Īpašos gadījumos valsts vai pašvaldību varu var realizēt personas (piem., politisko partiju amatpersonas vienas partijas valstīs), kuras oficiāli nav valsts vai pašvaldību amatpersonas. Šādas personas ar savu *de facto* darbību publisko funkciju izpildē var, saskaņā ar dažu valstu tiesiskajiem principiem, tikt uzskatītas par ārvalsts amatpersonām.
17. "Publiskās starptautiskās organizācijas" ietver jebkuras starptautiskās organizācijas, ko izveidojušas valstis, valdības vai citas publiskās organizācijas neatkarīgi no to organizatoriskās formas un kompetences jomas, ieskaitot, piemēram, reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas, tādas kā Eiropas Kopiena.
18. "Ārvalsts" neattiecas tikai uz valstīm, bet ietver arī jebkādu organizētu ārvalsts teritoriju vai vienību, tādu kā autonomo apgabalu vai atsevišķu muitas zonu.
19. Viens no kukuļošanas gadījumiem, uz kuru domāts attiecināt 4. punkta c) apakšpunkta definīciju, ir, kad uzņēmuma vadītājs dod kukuli augstam valdības ierēdnim, lai šis ierēdnis izmantotu savu amata stāvokli – lai arī tas nozīmē rīcību ārpus viņa kompetences robežām – lai piespiestu citai amatpersonai noslēgt līgumu ar iepriekš minēto uzņēmumu.

2. pants. Juridisko personu atbildība:

20. Gadījumā, ja Konvencijas dalībvalsts likumdošana neparedz juridisko personu kriminālatbildību, tas šai Pusei netiek prasīts noteikt šādu kriminālatbildību.

3. pants. Sankcijas:

Par 3. punktu:

21. "Ienākumi" no kukuļošanas ir peļņa vai citi labumi, ko kukuļotājs ir guvis no darījuma, vai citas neatbilstošas priekšrocības, kas iegūtas vai saglabātas kukuļošanas rezultātā.
22. Jēdziens "konfiskācija" ietver atsavināšanu, kur tas ir piemērojams, un nozīmē neatgriezenisku īpašuma tiesību zaudēšanu ar tiesa lēmumu vai ar kompetentās iestādes lēmumu. Šis punkts piemērojams, neskarot noziegumā cietušo tiesības.
23. 3. punkts nekavē noteikt atbilstošus monetāro sankciju ierobežojumus.

Par 4. punktu:

24. Civilo un administratīvo sankciju starpā, kas nav nekrimināli naudas sodi, kuras var noteikt juridiskām personām par ārvalsts amatpersonas kukuļošanas nodarījumu, ir: izslēgšana no tiesībām saņemt valsts/pašvaldību atvieglojumus vai palīdzību; diskvalificēšana no piedalīšanās publiskajā iepirkumā vai no citu komercdarbību

veikšanas uz laiku vai pastāvīgi; tiesas uzraudzības noteikšana; un tiesas lēmums par likvidāciju.

4. pants. Jurisdikcija:

Par 1. punktu:

25. Teritoriālā bāze jurisdikcijai būtu jāinterpretē plašākā nozīmē, lai nebūtu nepieciešama plaša fiziskā saistība ar kukuļošanas likumu.

Par 2. punktu:

26. Pilsonības jurisdikcija ir jānosaka saskaņā ar vispārīgiem principiem un nosacījumiem, kādi ir katras Puses tiesiskajā sistēmā. Šie principi attiecas uz tādiem jautājumiem kā dubultā kriminālatbildība. Tomēr dubultās kriminālatbildības nosacījums uzskatāms par izpildītu, ja nodarījums ir nelikumīgs tajā jurisdikcijā, kurā tas izdarīts, pat tad, ja tas ir saskaņā ar atšķirīgu krimināllikumu. Valstīm, kuras piemēro pilsonības jurisdikciju tikai attiecībā uz noteikta veida pārkāpumiem, atsauc uz “principiem” ietver principus, saskaņā kuriem notiek šāda atlase.

5. pants. Piemērošana:

27. 5. pants atzīst valstu rīcības brīvību attiecībā uz apsūdzības kārtības noteikšanu. Tāpat tas atzīst, ka, lai aizsargātu apsūdzības neatkarību, šāda rīcības brīvība ir jārealizē, balstoties uz profesionāliem motīviem, un to nedrīkst pakļaut nepiemērotai politiskas dabas ietekmei. 5. pantu papildina 1997. gada ESAO pārskatīto Rekomendāciju par kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos pielikuma 6. punkts, C(97)123/FINAL (turpmāk tekstā “1997.g. ESAO Rekomendācija”), kas iesaka, *inter alia*, ka kompetentajām iestādēm būtu nopietni jāizmeklē sūdzības par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu un valstu valdībām būtu jānodrošina adekvāti resursi, kas ļautu iedarbīgi sodīt par šādu kukuļošanu. Puses būs akceptējušas šo Rekomendāciju, ieskaitot uzraudzības un pārbaudes kārtību.

7. pants. Nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšana:

28. 7. pantā “savas valsts amatpersonas kukuļošana” ir lietota šī jēdziena plašākajā nozīmē, lai ārvalstu amatpersonas kukuļošana tiktu uzskatīta par pārkāpumu nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšanas likumdošanas izpratnē ar tādiem pašiem nosacījumiem, kā Puse ir atzinusi savas valsts amatpersonas aktīvu vai pasīvu kukuļošanu par šādu pārkāpumu. Ja Puse ir atzinusi tikai savas valsts amatpersonas pasīvu kukuļošanu par pārkāpumu nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšanas likumdošanas izpratnē, šis pants pieprasa, lai uz kukuļa maksājuma legalizēšanu attiecinātu “naudas atmazgāšanas” likumdošanu.

8. pants. Grāmatvedības uzskaitē:

29. Šis 8. pants ir saistīts ar 1997. gada ESAO Rekomendācijas V sadaļu, kas visām Pusēm būs jāpieņem un kuras izpildei sekos ESAO Darba grupa jautājumā par kukuļošanu

starptautiskajos biznesa darījumos. Šajā punktā ir vairāki ieteikumi attiecībā uz grāmatvedības uzskaites prasībām, neatkarīgu ārējo revīziju un uzņēmuma iekšējiem kontroles mehānismiem, kuru ieviešana būs nozīmīga, lai cīņa pret kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos būtu kopumā iedarbīga. Tomēr viena no tūlītējām šīs Konvencijas ieviešanas sekām būs, ka uzņēmumiem, kuriem tiek prasīts savos finansu pārskatos uzrādīt visas viņu materiālās nosacītās saistības, būs nepieciešams ņemt vērā pilnīgi visas potenciālās saistības, kas izriet no šīs Konvencijas, jo īpaši tās 3. un 8. panta, kā arī citus zaudējumus, kas varētu sekot pēc tam, kad uzņēmums vai tā aģenti tiktu atzīti par vainīgiem kukuļošanā. Tas ietekmē arī revidentu profesionālo pienākumu izpildi saistībā ar norādēm uz iespējamo ārvalstu amatpersonu kukuļošanu. Bez tam 8. pantā atrunātie grāmatvedības pārkāpumi pārsvarā notiek uzņēmuma mītnes zemē, kamēr pat kukuļošanas pārkāpums var tikt pastrādāts citā valstī, un šī norma varētu aizpildīt Konvencijas iedarbīgas piemērošanas vājās vietas.

9. pants. Savstarpēja tiesiskā palīdzība:

30. Ar 1997. gada ESAO Rekomendācijas pielikuma "Par apstiprinātajiem kopīgajiem elementiem" 8. punktu Puses būs arī piekritušas izpētīt un realizēt pasākumus, lai uzlabotu savstarpējās tiesiskās palīdzības efektivitāti.

Par 1. punktu:

31. 9. panta 1. punkta ietvaros Pusēm pēc saņemtā pieprasījuma vajadzētu atvieglot vai veicināt attiecīgo personu pieejamību, ieskaitot apcietinājumā esošās personas, kuras piekrīt palīdzēt izmeklēšanā vai piedalīties procesuālajās darbībās. Pusēm būtu jāveic pasākumi, lai atbilstošajos gadījumos tās varētu šādas apcietinājumā esošās personas uz noteiktu laiku nodot Pusei, kura to ir pieprasījusi, un ieskaitīt laiku, ko persona pavadījusi apcietinājumā pieprasītājas Puses teritorijā, personas kopējā soda izciešanas laikā. Pusēm, kas vēlas izmantot šo mehānismu, būtu arī jāveic pasākumi, lai Puse, kura pieprasa izdošanu, varētu turēt pieprasīto personu apcietinājumā un atgriezt šo personu bez nepieciešamības piemērot izdošanas procedūru.

Par 2. punktu:

32. 2. punktā ir atrunāti jautājumi, kas saistās ar normu identitāti dubultās kriminālatbildības jēdziena definēšanā. Pusēm, kuru likumi ir tik ļoti atšķirīgi, kad vienas Puses likums aizliedz aģentu kukuļošanu vispār, bet otras ir vērsts tieši pret ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, būtu pilnā mērā jāsadarbojas lietās, kuru fakti ietilpst to pārkāpumu kategorijā, uz kuriem attiecas šī Konvencija.

10. pants. Izdošana:

Par 2. punktu:

33. Puse var uzskatīt šo Konvenciju par tiesisku pamatu personas izdošanai, ja par vienu vai vairākām nodarījumu kategorijām, uz kurām attiecas šī Konvencija, tai nepieciešams izdošanas līgums. Piemēram, valsts var uzskatīt to par savas valsts pilsoņu izdošanas likumīgu pamatu, ja tai ir nepieciešams izdošanas līgums par šādu nodarījumu kategoriju attiecībā uz savas valsts pilsoņiem, bet šāds līgums nav nepieciešams nepilsoņu izdošanai.

11. pants. Novērošana un izpildes pārbaude:

34. Patreizējie ESAO Darba grupas jautājumos par kukuļošanu uzdevumi, kas attiecas uz novērošanu un izpildes pārbaudi, ir izklāstīti 1997. gada ESAO Rekomendācijas VIII sadaļā. Tie paredz:

- i) saņemt paziņojumus un citu informāciju, ko tai iesniedz [dalīb]valstis;
- ii) regulāri izvērtēt pasākumus, ko [dalīb]valstis veikušas, lai ieviestu Rekomendāciju, un izstrādāt priekšlikumu, ja nepieciešams, lai palīdzētu [dalīb]valstīm to ieviešanā; šīs pārbaudes balstīsies uz sekojošām palīgsistēmām:
 - pašnovērtēšanas sistēma, kur [dalīb]valstu sniegtās atbildes uz anketas jautājumiem kalpos par pamatu tam, lai novērtētu Rekomendācijas ieviešanu;
 - savstarpējās novērtēšanas sistēma, kad Darba grupa jautājumos par kukuļošanu pārbaudīs katru [dalīb]valsti pēc kārtas, balstoties uz ziņojumu, kas dos objektīvu vērtējumu par [dalīb]valsts progresu Rekomendācijas ieviešanā;
- iii) izskatīt konkrētus jautājumus, kas saistās ar kukuļošanu starptautiskos biznesa darījumos;

...

- iv) regulāri sniegt informāciju sabiedrībai par savu darbu un aktivitātēm, kā arī par Rekomendācijas ieviešanu.

35. Novērošanas un ieviešanas pārbaudes izmaksas ESAO dalībvalstīm tiks degtas caur parasto ESAO budžeta procesu. Tām valstīm, kas nav ESAO dalībnieces, patreizējie noteikumi rada ekvivalentu izmaksu pārdales sistēmu, kas ir aprakstīta Padomes rezolūcijā "Par maksājumiem, ko veic pastāvīgās novērotājvalstis un pilnvērtīgas dalībnieces ESAO atvasinātajās struktūrā, bet kas nav ESAO dalībvalstis", C(96)223/FINAL.

36. Ieviešanas pārbaudes par jebkādu citu Konvencijas aspektu, kas neietilpst 1997. gada ESAO Rekomendācijas vai kāda cita visu ESAO Darba grupas jautājumos par kukuļošanu dalībnieku apstiprināta instrumenta darbības lokā, veiks Konvencijai pievienotajās Puses un, ja nepieciešams, dalībnieki, kas pievienojušies citam attiecīgajam instrumentam.

12. pants. Parakstīšana un pievienošanās:

37. Konvencija būs atvērta visām valstīm, kas nav ESAO dalībvalstis, bet kuras kļūst par pilntiesīgām dalībniecēm ESAO Darba grupā jautājumos par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos. Ne dalībvalstu pilntiesīga piedalīšanās Darba grupā tiek veicināta un organizēta saskaņā ar vienkāršām procedūrām. Attiecīgi arī prasība par pilntiesīgu līdzdalību Darba grupā, kas izriet no Konvencijas saistības ar citiem kukuļošanas aspektiem starptautiskajos biznesa darījumos, valstīm, kuras vēlas piedalīties šajā cīņā, nebūtu jāuzskata par šķērslī. ESAO Padome ir aicinājusi valstis, kas nav ESAO dalībnieces, ievērot 1997. gada ESAO Rekomendāciju un piedalīties jebkādās

institucionālos pārbaudes vai ieviešanas mehānismos, t.i., piedalīties darba grupā. Patreizējā kārtība, kādā valstis, kas nav ESAO dalībvalstis, pilntiesīgi piedalās darba grupā, atrodama padomes rezolūcijā “Par valstu, kas nav ESAO dalībvalstis, piedalīšanos organizācijas atvasināto struktūru darbā”, C(96)64/REV1/FINAL. Papildus pārskatītās Padomes Rekomendācijas par kukuļošanas apkarošanu akceptēšanai, pilntiesīga līdzdalība paredz arī Rekomendācijas par nodokļu atskaitījumiem no ārvalstu amatpersonām maksātajiem kukuļiem, kas pieņemta 1996. gada 11. aprīlī, C(96)27/FINAL.

PĀRSKATĪTĀ PADOMES REKOMENDĀCIJA PAR CĪŅU PRET KUKUĻOŠANU STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS

Padome pieņēmusi 1997. gada 23. maijā

PADOME,

Pamatojoties uz Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas 1960. gada 14. decembra Konvencijas 3. panta 5.a) un 5.b) apakšpunktu;

Nemot vērā, ka kukuļošana ir plaši izplatīta parādība starptautiskajos biznesa darījumos, ieskaitot tirdzniecību un investīcijas, kas rada nopietnas morālas dabas un politiskas bažas un izkropļo starptautiskās konkurences nosacījumus;

Nemot vērā, ka visām valstīm ir kopīgs pienākums apkarot kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos;

Nemot vērā, ka uzņēmumiem būtu jāatturas no ierēdņu un citu publisko amatpersonu kukuļošanas, kā noteikts ESAO Vadlīnijās starptautiskajiem uzņēmumiem;

Nemot vērā progresu, kas panākts ieviešot sākotnējo Padomes Rekomendāciju "Par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos", kas pieņemta 1994. gada 27. maijā, C(94)75/FINAL un saistīto Rekomendāciju "Par nodokļu atskaitījumiem no ārvalstu amatpersonām maksātajiem kukuļiem", kas pieņemta 1996. gada 11. aprīlī, C(96)27/FINAL; kā arī Rekomendāciju "Par pretkorupcijas ieteikumiem attiecībā uz iepirkumiem, kas tiek veikti divpusējās palīdzības ietvaros", kas tika apstiprināta Attīstības palīdzības komitejas augstākā līmeņa sanāksmē 1996. gada 7. maijā;

Apsveicot citus nesenos sasniegumus, kas veicina tālāku izpratni starptautiskajā līmenī un sadarbību cīņā pret ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, ieskaitot Apvienot Nāciju Organizācijas, Eiropas Padomes, Eiropas Savienības un Amerikas štatu organizācijas īstenoto rīcību;

Pamatojoties uz saistībām iedarbīgi un saskaņoti noteikt kriminālatbildību par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, ko valstis uzņēmās Padomes ministru līmeņa tikšanās laikā 1996. gada maijā;

Atzīmējot, ka starptautiska konvencija saskaņā ar apstiprinātajiem kopīgajiem elementiem, kas aprakstīti Pielikumā, ir atbilstošs instruments, lai ātri panāktu šādas kriminālatbildības noteikšanu;

Nemot vērā vienprātību, kāda ir panākta par pasākumiem, kuri būtu jāveic, lai ieviestu 1994. gada Rekomendāciju, jo īpaši attiecībā uz metodēm un starptautiskajiem instrumentiem, lai atvieglotu kriminālatbildības noteikšanu par ārvalstu amatpersonas kukuļošanu; nodokļu atskaitījumiem no ārvalstu amatpersonām maksātajiem kukuļiem; grāmatvedības uzskaites prasībām, ārējo revīziju un uzņēmuma iekšējo kontroli; un noteikumiem un normām par valsts un pašvaldību iepirkumu;

Atzīstot, ka, lai panāktu progresu šajā jomā, ir nepieciešami attiecīgi pasākumi ne tikai valstu līmenī, bet nepieciešama arī daudzpusējā sadarbība, uzraudzība un pārbaudes;

Vispārīgi

- I. IESAKA** dalībvalstīm veikt iedarbīgus pasākumus, lai izskaustu, novērstu un apkarotu ārvalstu amatpersonu kukuļošanu saistībā ar starptautiskajiem biznesa darījumiem;
- II. IESAKA** katrai dalībvalstij izskatīt sekojošās jomas un, atbilstoši tās jurisdikcijai un citiem tiesiskajiem pamatprincipiem, veikt konkrētus un iedarbīgus pasākumus šī mērķa sasniegšanai:
 - i) krimināllikums un tā normu piemērošana, saskaņā ar šīs Rekomendācijas III sadaļu un pielikumu;
 - ii) nodokļu likumdošana un prakse, lai likvidētu jebkādu netiešu atbalstu kukuļošanai, saskaņā ar IV sadaļu;
 - iii) uzņēmumu un komerciālā grāmatvedība, ārējā revīzija un iekšējās kontroles prasības un prakse, saskaņā ar V sadaļu;
 - iv) banku, finanšu un citi atbilstošie normatīvie akti, lai nodrošinātu adekvātas dokumentācijas uzturēšanu un tās pieejamību pārbaudēm un izmeklēšanai;
 - v) valsts un pašvaldību subsīdijas, licences, valsts un pašvaldību iepirkuma līgumi un citas priekšrocības publiskajā sektorā, lai šādas priekšrocības vai labumus varētu liegt kā sodu par kukuļošanu atbilstošajos gadījumos, un saskaņā ar VI sadaļu par iepirkuma līgumiem un palīdzības iepirkumu;
 - vi) civiltiesības, komerciesības un administratīvās tiesības un normatīvi, lai šāda kukuļošana būtu nelikumīga;
 - vii) starptautiskā sadarbība izmeklēšanas darbībās un citās tiesiskās darbībās, saskaņā ar VII sadaļu.

Kriminālatbildības noteikšana par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu

- III. IESAKA** dalībvalstīm iedarbīgi un saskaņoti noteikt kriminālatbildību par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, iesniedzot priekšlikumus saviem likumdevējiem līdz 1998. gada 1. aprīlim, saskaņā ar apstiprinātajiem kopīgajiem elementiem, kas aprakstīti pielikumā, un censties šīs normas pasludināt līdz 1998. gada beigām.

NOLEMJ, lai panāktu augstāk minēto, nekavējoties uzsākt sarunu procesu par starptautisku konvenciju, lai noteiktu kriminālatbildību par kukuļošanu atbilstoši apstiprinātajiem kopīgajiem elementiem, līgumu atvērt parakstīšanai ne vēlāk kā 1997. gada beigās, lai tas varētu stāties spēkā divpadsmit mēnešus pēc tam.

Nodokļu atskaitījumi

- IV. PIEPRASA** dalībvalstīm nekavējoties ieviest 1996. gada Rekomendāciju, kurā teikts sekojošais: “ka tām dalībvalstīm, kuras neaizliedz atskaitīt ārvalstu amatpersonām maksātos kukuļus no ar nodokļiem apliekamā ienākuma, ir jāpārskata šāda kārtība, lai turpmāk neatļautu šādus atskaitījumus. Šādu rīcību varētu veicināt tendence uzskatīti kukuļus ārvalstu amatpersonām par nelikumīgiem.”.

Grāmatvedības prasības, ārējā revīzija un uzņēmuma iekšējie kontroles pasākumi

- V. IESAKA** dalībvalstīm veikt nepieciešamos pasākumus, lai likumi, noteikumi un prakse, kas attiecas uz grāmatvedības prasībām, ārējo revīziju un uzņēmuma iekšējiem kontroles pasākumiem, būtu saskaņā ar sekojošiem principiem un tiktu pilnībā pielietoti, lai novērstu un atklātu ārvalstu amatpersonu kukuļošanu starptautiskos biznesa darījumos.

A. Adekvātas grāmatvedības uzskaites prasības:

- i) dalībvalstīm ir jāpieprasa, lai uzņēmumi uzturētu atbilstošu dokumentāciju par naudas summām, ko uzņēmums saņēmis un izdevis, norādot, par ko šis ieņēmums vai izdevums ir noticis. Uzņēmumiem ir jāaizliedz veikt neiegrāmatotus darījumus vai arī uzturēt grāmatvedībā neregistrētus kontus;
- ii) dalībvalstīm jāprasa, lai uzņēmumi savos finansu pārskatos uzrādītu pilnīgi visas nosacītās materiālās saistības;
- iii) dalībvalstīm būtu adekvāti jāsoda par grāmatvedības nepilnībām, viltojumiem un krāpšanu.

B. Neatkarīga ārējā revīzija:

- i) dalībvalstīm būtu jāpārdomā, vai prasības pakļauties ārējai revīzijai ir pietiekami adekvātas;
- ii) dalībvalstīm un profesionālajām asociācijām būtu jāuztur atbilstoši standarti, lai nodrošinātu ārējo revidentu neatkarību, kas ļautu viņiem sniegt objektīvu vērtējumu par uzņēmuma grāmatvedības uzskaiti, finansu pārskatiem un iekšējās kontroles pasākumiem;
- iii) dalībvalstīm būtu jāpieprasa, lai revidents, kurš atklājis norādes par iespējamu kukuļošanas nelikumību, ziņotu par šo faktu vadībai un, ja nepieciešams, korporatīvajām uzraudzības struktūrām;
- iv) dalībvalstīm būtu jāapsver prasība revidentam ziņot par norādēm uz iespējamu kukuļošanas nelikumību kompetentajām varas iestādēm.

C. Uzņēmuma iekšējie kontroles pasākumi:

- i) dalībvalstīm būtu jāveicina atbilstošu uzņēmuma iekšējo kontroles pasākumu izveidošana un ieviešana, ieskaitot rīcības standartus;
- ii) dalībvalstīm vajadzētu mudināt uzņēmumu vadību iekļaut savos gada pārskatos arī vērtējumu par iekšējās kontroles mehānismiem, ieskaitot tos, kas veicina kukuļošanas novēršanu;
- iii) dalībvalstīm vajadzētu veicināt uzraudzības struktūru veidošanu, kas būtu neatkarīgas no vadības, tādu kā direktoru valdes vai uzraudzības padomes audita komisijas;
- iv) dalībvalstīm vajadzētu mudināt uzņēmumus nodrošināt saziņas kanālus cilvēkiem un šo cilvēku aizsardzībai, kuri pēc savu priekšnieku norādījuma vai spiediena rezultātā nevēlas pārkāpt profesionālos vai ētikas standartus.

Valsts un pašvaldību iepirkums

VI. IESAKA:

- i) dalībvalstīm atbalstīt Pasaules Tirdzniecības Organizācijas centienus panākt vienošanos par caurspīdīgumu valsts un pašvaldību iepirkumos;
- ii) dalībvalstu likumos un normatīvos atļaut varas iestādēm apturēt tādu uzņēmumu piedalīšanos valsts vai pašvaldību iepirkumu konkursos, kuri ir piekukuļojuši ārvalstu amatpersonas, pārkāpjot attiecīgās dalībvalsts likumus, un, tiktāl, ciktāl dalībvalsts attiecina iepirkuma sankcijas uz uzņēmumiem, kuri ir piekukuļojuši savas valsts amatpersonas, šādas pat sankcijas piemērot vienādā mērā arī ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumos;¹
- iii) saskaņā ar Attīstības palīdzības komitejas Rekomendāciju dalībvalstīm vajadzētu prasīt, lai tiktu iestrādātas pretkorupcijas normas divpusējās palīdzības finansētos iepirkuma līgumos, tām būtu jāveicina pienācīga pretkorupcijas normu ieviešana starptautiskās attīstības institūcijās un jāstrādā cieši kopā ar attīstības partneriem, lai apkarotu korupciju visās attīstības sadarbības aktivitātēs;²

Starptautiskā sadarbība

VII. IESAKA dalībvalstīm, lai apkarotu kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, veikt sekojošas darbības atbilstoši savai jurisdikcijai un citiem tiesiskajiem pamatprincipiem:

¹ Dalībvalstu sistēmas sodu piemērošanai par pašmāju amatpersonu kukuļošanu atšķiras atkarībā no tā, vai kukuļošanas pārkāpums tiek noteikts, balstoties uz kriminālu sodāmību, apsūdzību vai administratīvo kārtību, bet visas gadījumos tas ir balstīts uz materiāliem pierādījumiem.

² Šis punkts rezumē APK rekomendāciju, kas domāta tikai APK dalībniekiem, un attiecina to uz visām ESAO dalībvalstīm un eventuāli arī tām, kuras nav dalībvalstis, uz kuras piemēro šo Rekomendāciju.

- i) konsultēties un citādi sadarboties ar atbilstošajām varas iestādēm citās valstīs, kad tiek veikta izmeklēšana un citas tiesiskās darbības, kas attiecas uz konkrētiem šādas kukuļošanas gadījumiem, izmantojot tādus līdzekļus, kā informācijas izplatīšana (pēc vajadzības vai pēc pieprasījuma), pierādījumu sniegšana un personu izdošana;
- ii) pilnā mērā izmantoto esošās vienošanās un kārtību, kādā sniedzama savstarpēja tiesiskā palīdzība un, kur nepieciešams, slēgt jaunas vienošanās vai noteikt kārtību šim nolūkam;
- iii) nodrošināt, ka valstu likumdošana paredz adekvātu tiesisko pamatu šādai sadarbībai un, jo īpaši, saskaņā ar pielikuma 8. punktu.

Ieviešanas pārbaudes un institucionālā kārtība

VIII. UZDOD Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komitejai, izmantojot savu Darba grupu jautājumos par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, īstenot sistemātisku ieviešanas pārbaudzi programmu, lai uzraudzītu un veicinātu pilnīgu šīs Rekomendācijas ieviešanu sadarbībā ar Fiskālo lietu komiteju, Attīstības palīdzības komiteju un citām ESAO struktūrām. Ieviešanas uzraudzība konkrēti ietvers sekojošo:

- i) saņemt paziņojumus un citu informāciju, ko tai iesniedz [dalīb]valstis;
- ii) regulāri izvērtēt pasākumus, ko [dalīb]valstis veikušas, lai ieviestu Rekomendāciju, un izstrādāt priekšlikumu, ja nepieciešams, lai palīdzētu [dalīb]valstīm to ieviešanā; šīs pārbaudes balstīsies uz sekojošām palīgsistēmām:
 - pašnovērtēšanas sistēma, kur [dalīb]valstu sniegtās atbildes uz anketas jautājumiem kalpos par pamatu tam, lai novērtētu Rekomendācijas ieviešanu;
 - savstarpējās novērtēšanas sistēma, kad Darba grupa jautājumos par kukuļošanu pārbaudīs katru [dalīb]valsti pēc kārtas, balstoties uz ziņojumu, kas dos objektīvu vērtējumu par [dalīb]valsts progresu Rekomendācijas ieviešanā;
- iii) izskatīt konkrētus jautājumus, kas saistās ar kukuļošanu starptautiskos biznesa darījumos;
- iv) izpētīt iespēju paplašināt ESAO darba aptvērumu, lai apkarotu starptautisko kukuļošanu, iekļaujot privātā sektora kukuļošanu un ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, kas tiek veikta citiem nolūkiem, nevis lai iegūtu vai saglabātu darījumus;
- v) regulāri sniegt informāciju sabiedrībai par savu darbu un aktivitātēm, kā arī par Rekomendācijas ieviešanu.

- IX. NORĀDA** uz dalībvalstu pienākumu cieši sadarboties šīs ieviešanas pārbaudes programmā saskaņā ar ESAO Konvencijas 3. pantu.
- X. UZDOD** Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komitejai izvērtēt šīs Rekomendācijas III sadaļas ieviešanu un, sadarbojoties ar Fiskālo lietu komiteju, izvērtēt IV sadaļas ieviešanu un ziņot par to ministriem 1998. gada pavasarī, kā arī atskaitīties Padomei pēc pirmās plānveida pārbaudes un attiecīgi arī pēc nākamajām sekojošām pārbaudēm un izskatīt šo pārskatīto Rekomendāciju trīs gadus pēc tās pieņemšanas.

Sadarbība ar valstīm, kas nav ESAO dalībvalstis

- XI. AICINA** valstis, kas nav ESAO dalībvalstis, ievērot šo Rekomendāciju un piedalīties jebkādos institucionālos pārbaudes vai ieviešanas mehānismos.
- XII. UZDOD** Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komitejai, izmantojot tās Darba grupu jautājumos par kukuļošanu, nodrošināt forumu konsultācijām ar valstīm, kuras vēl neseko šiem ieteikumiem, lai veicinātu plašāku līdzdalību Rekomendāciju ieviešanā un ieviešanas pārbaudēs.

Attiecības ar starptautiskām valstu un nevalstiskām organizācijām

- XIII. AICINA** Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komiteju, izmantojot tās Darba grupu jautājumos par kukuļošanu, konsultēties un sadarboties ar starptautiskām organizācijām un starptautiskām finanšu institūcijām, kas aktīvi cīnās pret kukuļošanu starptautiskos biznesa darījumos, un regulāri konsultēties ar nevalstiskām organizācijām un uzņēmēju pārstāvjiem, kuri ir aktīvi šajā jomā.

PIELIKUMS

Apstiprinātie kopīgie krimināltiesību elementi un ar to saistītā rīcība

1) *Aktīvās kukuļošanas pārkāpuma elementi*

- i) *Kukuļošana* tiek saprasta kā jebkāda neatbilstoša maksājuma vai citu priekšrocību solīšana vai došana valsts vai pašvaldības amatpersonai tieši vai caur starpniekiem priekš šīs amatpersonas vai priekš trešās puses, lai ietekmētu amatpersonas rīcību vai mudinātu viņu atturēties no rīcības veicot savus amata pienākumus, ar nolūku iegūt vai saglabāt darījumu.
- ii) *Ārvalsts amatpersona* nozīmē jebkuru personu, kura ieņem ārvalsts likumdevēja, administratīvu vai tiesu varas amatu vai šādu amatu starptautiskā organizācijā, neatkarīgi no tā, vai persona ir iecelta amatā vai ievēlēta, kā arī jebkuru personu, kura veic publiskas funkcijas vai uzdevumus ārvalstī.
- iii) *Piedāvātājs* ir jebkura persona, kura piedāvā kukuli pati savās vai kādas citas fiziskas vai juridiskas personas interesēs.

2) *Papildu pārkāpumu elementi*

Vispārējie krimināltiesību jēdzieni par mēģinājumu, līdzdalību un/vai sazvērestību, kā tos definē tās valsts likumdošana, kura ceļ attiecīgo apsūdzību, tiek atzīti par attiecināmiem uz ārvalsts amatpersonas kukuļošanu.

3) *Aizbildinājumi un attaisnojumi*

Ārvalsts amatpersonas kukuļošana ar nolūku iegūt vai saglabāt darījumu ir pārkāpums neatkarīgi no kukuļa vērtības vai tā rezultāta, no vietējo paražu izpratnes vai no vietējo pašvaldību iecietības pret kukuļošanu.

4) *Jurisdikcija*

Jurisdikcija attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanu jebkurā gadījumā nosakāma gan tad, ja pārkāpums pilnībā ir pastrādāts tās teritorijā, gan arī tad, ja daļēji. Teritoriālā bāze jurisdikcijai būtu jāinterpretē plašākā nozīmē, lai nebūtu nepieciešama plaša fiziskā saistība ar kukuļošanas likumu.

Valstīm, kuras soda savus pilsoņus par pārkāpumiem, kas pastrādāti ārzemēs, būtu tas pats jādara arī attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanu saskaņā ar tiem pašiem principiem.

Valstīm, kuras neceļ apsūdzību pēc valstiskās piederības principa, būtu jābūt gatavām izdot savas valsts pilsoņus par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.

Visām valstīm būtu jāizvērtē, vai viņu patreizējā tiesiskā bāze ir iedarbīga cīņā pret ārvalstu amatpersonu kukuļošanu un, ja tas tā nav, tad veikt atbilstošus koriģējošos pasākumus.

5) *Sankcijas*

Ārvalstu amatpersonu kukuļošanas pārkāpums būtu sodāms ar iedarbīgiem, proporcionāliem un pietiekami bargiem kriminālsodiem, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu iedarbīgu savstarpējo tiesisko palīdzību un personu izdošanu, un kas ir pielīdzināmi tiem soda mēriem, kādi tiem attiecināti uz kukuļdevējiem pašmāju amatpersonu korupcijas gadījumos.

Būtu jāparedz monetāri vai cita veida civilie, administratīvie vai kriminālie soda mēri jebkurām iesaistītajām juridiskajām personām, ņemot vērā kukuļa apmērus un peļņu, kas gūta no kukuļošanas rezultātā iegūtā darījuma.

Būtu jāparedz līdzekļu un kukuļa labumu, kā peļņas, kas gūta ar kukuļošanas rezultātā iegūto darījumu, atsavināšana vai konfiskācija vai jāparedz tam pielīdzināmi naudas sodi vai kompensācijas.

6) Piemērošana

Ņemot vērā ārvalstu amatpersonu kukuļošanas pārkāpuma nopietnību, prokuroriem būtu jābūt neatkarīgiem savu lēmumu pieņemšanā un jābalstās uz profesionāliem motīviem. Viņus nedrīkstētu ietekmēt valsts ekonomisko interešu apsvērumi, labu politisko attiecību saglabāšana vai cietušā identitāte.

Kompetentajām iestādēm būtu nopietni jāizmeklē cietušo sūdzības.

Likumam par noilgumu būtu jāparedz pienācīgs laiks šī komplicētā pārkāpuma izskatīšanai.

Valstu valdībām būtu jāparedz pietiekami resursi tiesību sargājošām iestādēm, lai tās varētu iedarbīgi sagatavot apsūdzību par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.

7) Saistītās normas (kriminālās un nekriminālās)

■ Grāmatvedības uzskaites, ierakstu veikšanas un informācijas atklāšanas prasības

Lai iedarbīgi cīnītos ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, valstīm būtu arī adekvāti jānodrošina par grāmatvedības nepilnībām, viltošanu un krāpšanu.

■ Nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšana

Ārvalstu amatpersonu kukuļošana būtu jāatzīst par pārkāpumu nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšanas likumdošanas izpratnē, ja pašmāju amatpersonu kukuļošana ir atzīta par “naudas atmazgāšanas” noziegumu, neatkarīgi no tā, kurā vietā kukuļošana ir notikusi.

8) Starptautiskā sadarbība

Iedarbīga savstarpējā tiesiskā palīdzība ir izšķiroši svarīga, lai izmeklētu lietu un iegūtu pierādījumus apsūdzībai par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.

Likumu pieņemšana, kas paredz kriminālatbildību par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, noņemtu šķēršļus savstarpējai tiesiskai palīdzībai, ko radījušas prasības par dubulto kriminālatbildību.

Valstīm būtu jāveido savi likumi par savstarpējo tiesisko palīdzību tādējādi, lai tas atļautu sadarbību ar valstīm, kuras izmeklē ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumus, pat ietverot ietver trešās valstis (kukuļa piedāvātāja valsts, valsts, kurā nodarījums noticis) un valstis, kuras piemēro atšķirīgu kriminālatbildības likumdošanu, lai šādus kukuļošanas gadījumus sasniegtu.

Ir jāizpēta iespējamie līdzekļi un pasākumi, lai uzlabotu savstarpējās tiesiskās palīdzības efektivitāti.

PADOMES REKOMENDĀCIJAS PAR NODOKĻU ATSKAITĪJUMIEM NO ĀRVALSTU AMATPERSONĀM MAKSĀTAJIEM KUKĻIEM

Padome pieņēmusi 1996. gada 11. aprīlī

PADOME,

Pamatojoties uz 1960. gada 14. decembra Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas Konvencijas 5. panta b) apakšpunktu;

Pamatojoties uz ESAO Padomes Rekomendāciju "Par kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos" [C(94)75/FINAL];

Ņemot vērā, ka kukuļošana ir plaši izplatīta parādība starptautiskajos biznesa darījumos, ieskaitot tirdzniecību un investīcijas, kas rada nopietnas morālas dabas un politiskas bažas un izkropļo starptautiskās konkurences nosacījumus;

Ņemot vērā, ka Padomes Rekomendācija par kukuļošanu aicināja dalībvalstis veikt konkrētus un iedarbīgus pasākumus, lai apkarotu kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, ieskaitot nodokļu sistēmas elementu pārskatīšanu, kas varētu netieši veicināt kukuļošanu;

Pēc Fiskālo lietu komitejas un Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komitejas ierosinājuma:

- I. IESAKA tām dalībvalstīm, kuras neaizliedz atskaitīt ārvalstu amatpersonām maksātos kukuļus no ar nodokļiem apliekamā ienākuma, ir jāpārskata šāda kārtība, lai turpmāk neatļautu šādus atskaitījumus. Šādu rīcību varētu veicināt tendence uzskatīti kukuļus ārvalstu amatpersonām par nelikumīgiem.
- II. UZDOD Fiskālo lietu komitejai, sadarbojoties ar Starptautisko investīciju un starptautisko uzņēmumu komiteju, uzraudzīt šīs Rekomendācijas ieviešanu, lai popularizētu Rekomendāciju kontaktos ar valstīm, kas nav ESAO dalībvalstis, un attiecīgi atskaitīties Padomei.